

Datum
2020-04-01
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2020-1130

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående remiss från Finansdepartementet - Idéburen välfärd (SOU 2019:56), STK-2020-65

[Fyll i mottagarens diarienummer]

Arbetsmarknads- och socialnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har tagit emot remiss från Finansdepartementet - Idéburen välfärd (SOU 2019-56)

Utredningens syfte är att främja ett ökat idéburet deltagande i välfärden och innehåller förslag som avser att underlätta för idéburna aktörer medverka i välfärdsarbete. Förslagen ska förenkla för både upphandlande myndigheter och idéburna aktörer, de innehåller bland annat ändringar i lagen om offentligt upphandling (LOU) och i lagen om valfrihetssystem (LOV). Utredningen har även tagit fram en vägledning för Idéburna Offentliga Partnerskap (IOP) som syftar till att underlätta användandet av samverkansformen och för att klarlägga det rättsliga läget kring IOP.

Arbetsmarknads- och socialnämnden välkomnar utredningen och förslagen som ska underlätta och tydliggöra de alternativ som finns för idéburen sektor att delta i välfärdsarbetet.

Yttrande

Utredningens utgångspunkter

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser positivt på utredningens utgångspunkter som handlar om att fastställa definitioner av välfärd och idéburna aktörer i välfärden samt att klargöra juridiska möjligheter för idéburna aktörers medverkan i upphandlingar och det juridiska utrymmet för Idéburna Offentliga Partnerskap (IOP) i Sverige.

4. Idéburen sektor och offentligt finansierad välfärd

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i att det finns behov att främja idéburna organisationers särart i exempelvis upphandlingar i förhållande till en privat marknad. Idéburna organisationer drivs av en allmännytta och har inget vinstintresse då vinsten återinvesteras i organisationen för att utveckla verksamheten. Idéburna organisationer bidrar till mångfald, valfrihet och nischade tjänster som inte är av intresse för vinstdrivande företag. Vidare vill arbetsmarknads- och socialnämnden förtydliga att idéburen sektor som välfärdsaktör ska fungera som ett komplement till de välfärdstjänster kommunen tillhandahåller.

Nämndens delar utredningens erfarenhet att idéburna organisationer upplever svårigheter för dem att delta i upphandlingar. Framst beror det på brist på kunskap, planering och rädsla att göra fel samt priskonkurrens. Många idéburna organisationer utvecklas samtidigt till professionella utförare av sociala tjänster. Nämnden menar att den idéburna organisationens storlek och grad av professionalitet kommer att ha stor betydelse för vilka organisationer som kommer att kunna tillgodogöra sig kunskap om tillvägagångssätt och ramar för att exempelvis delta i upphandlingar. Den upphandlande myndigheten har ansvaret för att säkerställa verksamheternas kvalitet, administration och arbetsrättsliga förhållanden. Nämnden ser därför positivt på utredningens förslag att upphandlingsmyndigheten och MUCF får uppdrag att ge stöd till idéburna organisationer som i större utsträckning vill delta i arbetet med välfärden.

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i utredningens slutsats, att idéburen sektors röstbärande roll och opinionsbildande arbete kan komma att påverkas av offentliga myndigheters krav för att erhålla finansiering. Nämnden ser därför vissa utmaningar för idéburen sektor att behålla sin särart samtidigt som de ökar sitt deltagande i välfärden och i högre grad professionaliseras. Nämnden menar att det utifrån detta perspektiv är viktigt att slå vakt om även generella organisationsbidrag till föreningslivet.

5. Förslag till en tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser både positivt på utredningens förslag till definition av idéburna aktörer såväl som på att inrätta ett nationellt register för idéburna aktörer som vill delta i välfärdsarbetet. Nämnden ställer sig positiv till att Länsstyrelserna som idag har ansvar för tillsyn och register av stiftelser bli den myndighet som ansvarar för registret.

Arbetsmarknads- och socialnämnden menar att registret kommer att underlätta för kommuner och regioner i bedömningen av vilka aktörer som kan betraktas som idéburna välfärdsaktörer. Samtidigt är registret frivilligt vilket innebär att det inte kommer att vara

heltäckande, det innebär att bedömningar troligen kommer att behöva göras både lokalt och regionalt. Nämnden menar dessutom att det finns ett behov att undersöka vad som ska krävas av idéburna aktörer för att ingå i registret samt omfattningen på arbete och kostnader utifrån den idéburna sektorns perspektiv.

Arbetsmarknads- och socialnämnden menar att det är angeläget att säkerställa mångfalden i föreningslivet genom att också stärka mindre organisationer som kanske inte har kunskap eller möjligheter att ingå till exempel ett upphandlingsförfarande.

6. Den EU-rättsliga regleringen och det nationella handlingsutrymmet

Utredningen konstaterar att för kontrakt som avser hälso- och sjukvård, social omsorg och utbildningstjänster, dvs. sociala tjänster, som understiger tröskelvärdet om 750 000 euro har medlemsstaterna stor frihet att reglera hur sådana ska träffas enligt EU-rätten.

Sammanfattningsvis bedömer utredningen att handlingsutrymmet inom den EU-rättsliga regleringen är störst när det gäller icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse.

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhetsområden kan utifrån EU-rätten beskrivas som sociala tjänster av allmänt intresse. Nämnden välkomnar det klagörande som utredningen gör om det EU-rättsliga läget. Samtidigt bedömer nämnden att det fortfarande kvarstår juridiska oklarheter mellan EU-rätt och svensk lagstiftning framför allt gällande vad som bedöms som icke-ekonomiska tjänst av allmänt intresse som saknar gränsöverskridande intresse. Ett exempel på detta är kvinnojourers verksamhet. Detta kan bedömas olika i olika nationer beroende på hur välfärdssystemet är uppbyggt. Nämnden ser att det register som utredningen föreslår kan vara till hjälp och menar att det är önskvärt juridiskt stöd för att säkerställa en likvärdighet i hur olika tjänster bedöms, både på nationell och lokal nivå.

7. Utredningens bedömningar och förslag beträffande idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Arbetsmarknads- och socialnämnden använder sig av IOP i samverkan om flera verksamheter som drivs tillsammans med idéburen sektor och välkomnar därför de klagöranden som utredningen gör gällande IOP. En vägledning om hur partnerskap utformas bifogas betänkandet och kommer att underlätta arbetet med IOP. Nämndens uppfattning är att utredningens klagörande av framför allt aktuella verksamhetsområden och det rättsliga läget är angelägna och kommer leda till en ökad tydlighet och trygghet i utformandet av IOP. Nämnden ser också positivt på att upphandlingsmyndigheten får ett uppdrag i att stötta kommuner i användandet av IOP.

Föreliggande utredning gör en särskild utredning och bedömer att kvinnojourernas verksamhet med sin särart bestående av kombinerad stödverksamhet med skyddat boende, inte behöver upphandlas enligt LOU. Arbetsmarknads- och socialnämnden är positiva till detta klagörande och ser behovet av att vidare undersöka frågan om offentlig finansiering av kvinnojourers hela verksamhet utifrån utredningens bedömningar och förslag.

8. Utredningens bedömningar och förslag gällande offentlig upphandling

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till att det ska bli möjligt att reservera kontrakt till idéburna aktörer och att detta ska införas i kapitel 19 i LOU. Nämnden ser de fördelar med att idéburna kan delta på samma villkor i offentliga upphandlingar som andra aktörer. Nämnden instämmer också med utredningen i att de idéburnas särart och mervärde är viktiga att ta tillvara på.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser positivt på att upphandlingsmyndigheten blir ansvarig myndighet för att underlätta och ge stöd till såväl kommuner som idéburen sektor vid upphandlingar riktade till idéburen sektor. Nämnden ser det som viktigt att upphandlande myndigheter får rätt kunskap och stöd i arbetet.

9. Utredningens bedömningar och förslag rörande valfrihetssystem

Utredningen bedömer att det är rättsligt möjligt att reservera ett valfrihetssystem för idéburna aktörer enligt LOV (Lagen om valfrihet). Utredningen föreslår även ändringar av lagen. Ändringen syftar till att tydliggöra att de grundläggande principer som följer av EUF-fördraget inte gäller för valfrihetssystem som saknar ett bestämt gränsöverskridande intresse samt att det är möjligt att reservera rätten att ansöka om att få delta i ett valfrihetssystem för idéburna aktörer, under förutsättning att det föreligger särskilda skäl.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till utredningens förtydligande i lagen om valfrihetssystem (LOV). Förtydligandet innebär att särarten hos idéburna organisationer lättare kan synliggöras och användas i valfrihetssystem inom områden där idéburna aktörernas mervärde är större för brukaren.

Ekonomisk konsekvensanalys

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att de konsekvenser som utredningens resultat innebär inte kommer att innebära några betydande ekonomiska förändringar för kommuner i nuläget. Nämndens och utredningens förhoppning är att en ökad samverkan med idéburna aktörer inom välfärdsområdet kommer att ge ett mervärde för brukaren samt eventuellt också innebära budgetmässiga effektiviseringar.

Jämställdhet

Utredningens bedömning är att förslagen inte har någon effekt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Arbetsmarknads- och socialnämnden ser dock en risk för att idéburna aktörers ökade deltagande i välfärden kan innebära konsekvenser för jämställdheten mellan män och kvinnor. Det är i högre grad kvinnor som utför volontärarbete i idéburen sektor inom det sociala området. Nämnden ser en risk för att när idéburen sektor ökar sin andel i välfärden, ökar också kvinnor det obetalda sociala omsorgsarbetet. Arbetsmarknads- och socialnämnden menar att det finns anledning att följa upp utredningsförslaget utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Direktör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

Arbetsmarknads- och socialnämnden 20326, § 81. Reservation från Sverigedemokraterna.